

فرهنگ و شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی در اندیشه آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای با بهره‌گیری از روش تحلیل مضمون

بتول یوسفی^۱
سعید قربانی تازه‌کندی^{۲*}

چکیده

هدف: برای شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی بر اساس اندیشه‌ی آیت‌الله خامنه‌ای لازم است ابعاد مادی و معنوی مورد توجه قرار گیرد. در تمدن نوین اسلامی فرهنگ پایه و اساس است و ابعاد دیگر حیات بشری با فرهنگ صحیح قابلیت پیاده‌سازی دارد. در بیانی دیگر زمانی سیاست و اقتصاد و مسائل اجتماعی در تمدن نوین اسلامی ایفای نقش خواهند کرد که فرهنگ ناب اسلامی به‌عنوان پایه‌ی تمدن نوین اسلامی قرار گیرد. در پژوهش حاضر نگارندگان مترصد این هستند، با عنایت بر بیانات آیت‌الله خامنه‌ای و استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای، مؤلفه‌ها و الزامات و ارکان فرهنگی تأثیرگذار بر شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی را مورد توجه و بررسی قرار دهند. پرسش اصلی تحقیق این است که مؤلفه‌ها و الزامات فرهنگی شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی چیست؟

روش‌شناسی پژوهش: در این مقاله از روش تحلیل مضمون بهره گرفته شده است.
یافته‌ها: نتایج این پژوهش نشانگر آن است که مؤلفه‌هایی چون دین، اخلاق، عقلانیت، علم نافع و ارکان و الزامات پیرامون آنها ضرورت دارد که مورد توجه قرار گیرد.
نتیجه‌گیری: در شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی بر اساس بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی نقش فرهنگ بنیادی است و تا زمانی که فرهنگ در جامعه به وضعیت مطلوب نرسد، ابعاد دیگر تمدن نوین اسلامی به مرحله‌ی تئوریک و عملیاتی نخواهد رسید.

کلیدواژه‌ها: آیت‌الله خامنه‌ای، تمدن نوین اسلامی، تمدن اسلامی، فرهنگ، روش تحلیل مضمون.

Email: b.yousefi@alzahra.ac.ir

۱- استادیار گروه معارف اسلامی، دانشگاه الزهراء(س)،

تهران، جمهوری اسلامی ایران

Email: Saeed67110@yahoo.com

۲- دکترای مطالعات سیاسی انقلاب اسلامی (نویسنده

مسئول)

مقدمه

تمدن اسلامی با بعثت پیامبر اکرم(ص) شروع شد و با دستاوردهای مختلفی که در زمینه‌های گوناگون به دست آورد، توانست جایگاه والایی به خود اختصاص دهد. آنچه تمدن اسلامی را به پیشرفت رساند تسامح، تساهل و توجه به تمام جنبه‌های مادی و معنوی بشر بود. اما توجه به ابعاد انسانی و الهی زندگانی انسان‌ها در تمدن غرب، از جایگاه برجسته‌ای برخوردار نیست و این امر هم ناشی از دیدگاهی است که آنها نسبت به این جهان و انسان دارند. از منظر مقام معظم رهبری، این تمدن فقط جنبه ابزاری و سخت‌افزاری دارد، بنابراین انسان نیاز به تمدنی دارد که در سایه آن همه نیازهای مادی و معنوی او برآورده شود و این تمدن چیزی جز تمدن اسلامی نیست. لذا احیای تمدن اسلامی ضرورت می‌یابد. رهبر انقلاب اسلامی در سخنرانی‌های خود راه‌کارهایی را برای رسیدن به تمدن نوین اسلامی ارائه داده‌اند که می‌تواند در احیای تمدن اسلامی راهگشا باشد (اشکوری و همکاران، ۲۰۱۵: ۳). در تمدن‌سازی، بخش‌های فرهنگی و اقتصادی، نظامی، سیاسی و اجتماعی نیاز است توسعه پیدا کنند و آسیب‌ها و چالش‌های پیرامون آنها لازم است رفع شوند و تا زمانی که چنین آسیب‌های مرتفع نشوند، طمع خوش تمدن را به‌هیچ‌وجه نمی‌توان چشید، پس برای شکل‌گیری تمدنی مطلوب و انسانی لازم است جامعه پیرامون ارزش‌های الهی گام بردارد و در هر نظامی این ارزش‌ها را پیاده کند، در غیر این صورت ممکن است تمدنی ظاهری حاصل گردد ولی درون مایه‌ی آن مانند تمدن غرب خواهد بود که صرفاً تک بعدی مادی است و معنویت در فرآیند شکل‌گیری آن جایگاه و منزلتی ندارد. در این راستا نویسندگان درصدد هستند که مؤلفه‌ها و الزامات نظام‌سازی فرهنگی که در فرآیند شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی نقش اساسی دارد مورد بررسی و پژوهش قرار دهند؛ البته نکته حائز اهمیت این که در هر مبنایی که مطرح می‌شود بیاناتی از رهبر انقلاب بیان می‌شود تا ضمن مشروعیت دهی به راه‌کارها، غنای بحث را نیز بیشتر کند. سؤال قابل طرح این که مؤلفه‌ها و الزامات فرهنگی شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی با تمرکز بر بیانات رهبری کدام است؟

پیشینه‌ی پژوهش

اصطلاح تمدن نوین اسلامی برای اولین بار توسط مقام معظم رهبری در سال ۲۰۱۲ در دیدار با جوانان استان خراسان شمالی مطرح شد و از آن موقع تا حال حاضر به روش‌های مختلف مقالات و کتاب‌هایی در رابطه با تمدن نوین اسلامی به رشته تحریر درآمده است. به عبارتی تمدن در ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی، نظامی و فرهنگی مورد واکاوی نویسندگان این حوزه قرار گرفته است که در ذیل به مواردی از آنها اشاره می‌گردد:

قربانی (۲۰۱۶) در مقاله‌ای تحت عنوان نگرشی بر بُعد فرهنگی شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی، مؤلفه‌های فرهنگی شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی را با استفاده از مباحث اصول دین به نگارش درآورده است؛ ولی این مقاله روشمند نبوده و صرفاً کلیاتی از مباحث و مؤلفه‌های فرهنگی پیرامون تمدن نوین

اسلامی را بررسی کرده است. دارا و قربانی (۲۰۱۹) در مقاله‌ای تحت عنوان بازشناسی نقش مؤلفه‌های فرهنگی حکومت اسلامی در شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی از دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای، با استفاده از مباحث مفهومی و چارچوب مفهومی، مؤلفه‌های فرهنگی پیرامون تمدن نوین اسلامی را بیان کرده و بدون استفاده از روش توصیفی تحلیلی و بهره‌گیری از منابع کتابخانه‌ای به تحلیل مؤلفه‌ها پرداخته است. اکبری و رضائی (۲۰۱۵) در مقاله‌ای تحت عنوان واکاوی شاخصه‌های تمدن نوین اسلامی در اندیشه مقام معظم رهبری مؤلفه‌ها و شاخص‌های کلی شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی را با استفاده از تعریف مفهومی از تمدن نوین اسلامی نگاشته‌اند و در آن زمینه‌ها و عوامل مختلف را با استفاده از روش توصیفی تحلیلی تبیین کرده‌اند.

در رابطه با تمدن نوین اسلامی فصلنامه مطالعات بنیادین تمدن نوین اسلامی و همایش تمدن نوین اسلامی به‌صورت کاملاً تخصصی مقالاتی را به رشته تحریر در آورده‌اند و مباحث آنها به‌صورت تخصصی در رابطه با تمدن و تمدن نوین اسلامی است. البته مراکز دانشگاهی نیز در این رابطه فعالیت‌هایی را در حوزه‌ی سخنرانی و طرح پژوهشی و مقالات داشته‌اند.

تفاوتی که مقاله‌ی حاضر با مجموعه‌ی فعالیت‌های انجام شده در حیطه‌ی تمدن نوین اسلامی دارد؛ تقسیم‌بندی نظام‌مند مؤلفه‌ها و شاخص‌های فرهنگی شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی و مهم‌تر از آن بکارگیری روش تحلیل مضمون در آن است.

الف. چارچوب مفهومی و روش پژوهش

۱. مفاهیم

تمدن اسلامی و تمدن نوین اسلامی از کلید واژه‌هایی هستند که در سال‌های اخیر به موازات افزایش تهاجم فرهنگ غربی و اشاعه‌ی گفتمان نظم نوین جهانی و تمدن جهانی بنا به‌ضرورت حصول پیشرفت و توسعه‌ی همه‌جانبه و برای جلوگیری از ایجاد سستی و عدم انسجام در ساخت درونی نظام توسط رهبر معظم انقلاب اسلامی به کار گرفته شده و ریشه‌های اساسی آن را می‌توان در اندیشه‌های امام راحل (ره) مشاهده کرد. تعالیم اسلام همواره دو هدف اساسی را پیگیری می‌کند، هدف اول انسان‌سازی و هدف دوم تمدن‌سازی است که آن هم فضای رشد و تعالی انسان کامل را تأمین می‌کند (رجبی دوانی و همکاران، ۲۰۱۵: ۲۰۷). برای شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی با توجه به رویکرد اسلامی، نیاز به این است که قبل از بررسی گسترده‌ی این بحث، به بررسی مفاهیم سازنده تمدن توجه شود که در ذیل به این موارد اشاره می‌گردد:

فرهنگ

فرهنگ در مبانی اسلامی مهم‌ترین و اصلی‌ترین محور است؛ در بیانی دیگر فرهنگ زیربنا است و ابعاد دیگر روبنای فرهنگ هستند و این فرهنگ و ارزش‌ها و مبانی شکل گرفته از آن جامعه را مدیریت و ساماندهی می‌کند. در اندیشه و تفکر مقام معظم رهبری، فرهنگ، حاشیه و ذیل اقتصاد و سیاست نیست،

بلکه اقتصاد و سیاست حاشیه و ذیل فرهنگ هستند (بیانات در دیدار اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۲۰۱۳/۱۲/۱۰). ایشان فرهنگ را مجموعه‌ای از باورهای مردم، ایمان مردم، عادات مردم، آن چیزهایی که مردم در زندگی روزمره با آن سر و کار دائمی دارند و الهام‌بخش مردم در حرکات و اعمال آنها است؛ تعریف می‌کنند (بیانات در حرم مطهر رضوی ۲۰۱۴/۳/۲۱).

تمدن

تمدن سازی فرآیندی بشری است و از این‌رو، امری عقلانی به حساب می‌آید. عامل تمدن سازی، بشر است که بر پایه‌ی عقل و توانایی عقلانی خود، نظم و مناسبات اجتماعی خاصی را در سطوح مختلف زندگی برقرار ساخته، در پرتو آن ساحت‌های مختلف زندگی به شکوفایی مستمر می‌رسد (میراحمدی، ۲۰۱۱: ۲۱۷). رالف لیتتون^۱ در مورد مفهوم تمدن به این صورت آورده است: «مقصود از تمدن مجموعه اعمال و آدابی است که، در هر جامعه، انسان‌ها از بزرگتران خود فرا می‌گیرند و به نسل جوان تحویل می‌دهند؛ و تمدن عبارت است از مجموعه منظمی از کردارهای اکتسابی خاص هر جامعه» (لیتتون، ۱۹۵۸: ۳۱). توین‌بی معتقد است تمدن، تلاش برای آفریدن جامعه‌ای است که کل بشریت بتواند با هم‌نوایی در کنار یکدیگر و به منزله اعضای از یک خانواده کامل و جامع در درون آن زندگی کنند (توین بی، ۲۰۱۴: ۴۸).

تمدن اسلامی

به‌طور کلی، مراد از تمدن اسلامی، همه دستاوردهای مسلمانان در ابعاد گوناگون اقتصادی، فرهنگی، مذهبی، اجتماعی، اخلاقی، مادی و معنوی، صنعت، اختراعات و اکتشافات است که از عصر پیامبر(ص) شروع شد و با گسترش قلمرو اسلامی از مرزهای غربی چین تا اندلس را در بر گرفت. بنابراین می‌توان در جمع‌بندی تعریف مفاهیم تمدن بیان کرد که شاخص‌های تمدن در دیدگاه اندیشمندان اسلامی با توجه به مبانی فکری و شرایط محیط متفاوت است. یعنی تعدادی از شاخص‌های تمدن در هر عصری بر اساس شرایط محیطی تغییرپذیر و دارای شدت و ضعف است (اکبری و رضایی، ۲۰۱۵: ۸۵).

مقام معظم رهبری، تمدن را این‌گونه تعریف می‌کنند: «تمدن اسلامی یعنی آن فضایی که انسان در آن فضا از لحاظ معنوی و از لحاظ مادی می‌تواند رشد کند و به غایات مطلوبی که خدای متعال او را برای آن غایات خلق کرده است برسد؛ زندگی خوبی داشته باشد، زندگی عزتمندی داشته باشد، انسان عزیز، انسان دارای قدرت، دارای اراده، دارای ابتکار، دارای سازندگی جهان طبیعت» (مقام معظم رهبری: ۲۰۱۳/۹/۵).

تمدن نوین اسلامی

تمدن نوین اسلامی تعبیری است که در سخنان آیت‌الله خامنه‌ای بسیار به کار رفته است. برای شناخت مراد ایشان از این ترکیب واژگانی، چند مقوله مفهومی از بیانات ایشان قابل دریافت است. ارکان، اهداف و

شاخص‌های تمدن اسلامی از مهم‌ترین مقولات تبیینی در سخنان ایشان می‌باشد. در این میان، اشاره به دو مطلب مهم پیش از ورود به این سه مقوله مفهومی ضروری است و آن این‌که رهبری در اظهاراتشان معنای تمدن را با دو مفهوم زیرساختی همراه ساخته‌اند: نخست، «ارتباط تمدن اسلامی با زندگی انسانی» و دوم «توامانی تمدن اسلامی و امت اسلامی». علت طرح این دو مبحث، تأکید بر این نکته است که مقام معظم رهبری، مفهوم شناسی تمدن که غالباً از جنس مباحث نظری است، با عرصه عمل و عینیت‌های محیطی گره زده‌اند و این مهم‌ترین ویژگی‌های دیدگاه‌های تمدنی ایشان در باب مفهوم تمدن نوین اسلامی است (بهمنی، ۲۰۱۴: ۲۰۶).

آیت‌الله خامنه‌ای درباره معنا و چیستی تمدن نوین اسلامی می‌فرماید: «تمدن نوین اسلامی به معنای پیشرفت همه جانبه می‌باشد، اگر ما به دنبال یک مصداق عینی و خارجی برای درک معنای تمدن نوین اسلامی باشیم می‌توانیم بگوییم هدف ملت ایران و هدف انقلاب اسلامی، ایجاد یک تمدن نوین اسلامی می‌باشد» (بیانات در دیدار جوانان استان خراسان شمالی، ۲۰۱۲/۱۰/۱۴).

۲. روش پژوهش: تحقیقات کیفی و تحلیل مضمون

تحلیل مضمون روشی است که معمولاً برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در تحقیقات کیفی اولیه مورد استفاده قرار می‌گیرد (بخت‌آزمای و همکاران، ۲۰۱۷). این روش داده‌ها را سازماندهی و با جزئیات توصیف می‌کند؛ اما می‌تواند از این فراتر رفته و جنبه‌های مختلف موضوع پژوهش را تفسیر نماید (کمالی، ۲۰۱۸: ۱۸۹). تحلیل مضمون، روشی برای شناخت، تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده‌های کیفی است. این روش، فرآیندی برای تحلیل داده‌های متنی است و داده‌های پراکنده و متنوع را به داده‌هایی غنی و تفصیلی تبدیل می‌کند. تحلیل مضمون صرفاً روش کیفی خاصی نیست؛ بلکه فرایندی است که می‌تواند در اکثر روش‌های کیفی به کار رود. به طور کلی تحلیل مضمون روشی است برای دیدن متن، برداشت و درک مناسب از اطلاعات ظاهراً نامرتب، تحلیل اطلاعات کیفی، مشاهده نظام‌مند شخص، تعامل، گروه، موقعیت، سازمان و یا فرهنگ، تبدیل داده‌های کیفی به داده‌های کمی، برای تحلیل مضمون می‌توان از نرم‌افزارهای تحلیل محتوای کیفی نیز بهره گرفت. تحلیل مضمون از شمارش کلمات و عبارات آشکار، فراتر می‌رود و بر شناخت و توضیح ایده‌های صریح و ضمنی تمرکز می‌کند. سپس، از کدهای مضامین اصلی برای تحلیل عمیق‌تر داده‌ها استفاده می‌شود. در تحلیل مضمون می‌توان از فراوانی نسبی مضامین برای مقایسه آنها و تهیه ماتریس مضامین و ترسیم شبکه مضامین استفاده کرد. تحلیل مضمون، روشی است که هم برای بیان واقعیت و هم برای تبیین آن به کار می‌رود. البته به دلیل ماهیت تفسیری تحلیل مضمون، باید به روایی و پایایی آن بیشتر توجه شود و به همین دلیل تحلیل مضمون در مقایسه با سایر روش‌های کیفی، دقت و زمان بیشتری طلب می‌کند. اگر چه انعطاف‌پذیری، مزیت تحلیل مضمون است اما می‌تواند عیب نیز باشد؛ زیرا رهنمودهای خاصی برای تحلیل‌های سطح بالاتر عرضه نمی‌کند؛ از این رو پژوهشگر اغلب ناچار است خودش تصمیم بگیرد که به چیزی در داده‌ها تمرکز کند. عیب دیگر تحلیل

مضمون در مقایسه با سایر روش‌های تحلیل کیفی این است که برخلاف روش‌های تحلیل روایت یا شرح حال نویسی، پژوهشگر نمی‌تواند حالت تداوم و تناقض موجود میان داده‌ها را حفظ کند و این تناقض‌ها و ناهمخوانی‌های میان داده‌ها ممکن است نشان داده شود. همچنین، برخلاف روش‌های تحلیل گفتمان یا تحلیل محتوا، تحلیل مضمون ساده به پژوهشگر اجازه نمی‌دهد درباره زبان استفاده شده در متن، ادعاهایی کند. تحلیل مضمون به روش‌های گوناگونی قابل اجرا و استفاده است (جلال درخشه و همکاران، ۲۰۱۵: ۵۳).

جدول ۱: ساختار شبکه مضمونی (جلال درخشه و همکاران، ۲۰۱۵: ۵۷)

مرحله‌ی تحلیلی	گام	اقدام
الف) تحویل یا خرد کردن متن	گام اول: کدگذاری	تهیه یک چارچوب کدگذاری تجزیه متن به پاره گفتارها با استفاده از چارچوب کدگذاری
	گام دوم: شناخت مضامین	انتزاع مضامین از پاره گفتارها تصحیح مضامین
	گام سوم: ساختن شبکه‌های مضمون	منظم کردن مضامین یافتن مضامین پایه‌ای بازآرایی مضامین پایه‌ای برای یافتن مضامین سازمان دهنده استخراج مضمون (مضامین) فراگیر ترسیم شبکه(های) مضمونی بازبینی و تصحیح شبکه(های) مضمونی
ب) کاوش متن	گام چهارم: توصیف و کشف شبکه‌های مضمونی	توصیف شبکه اکتشاف شبکه
	گام پنجم: خلاصه کردن شبکه‌های مضمونی	
ج) یکپارچه سازی اکتشاف	گام ششم: توصیف الگوها	

مراحل روش تحلیل مضمون

تحویل متن و استخراج مضامین پایه‌ای

برای شروع کار تحلیل مضامین در اندیشه آیت‌الله خامنه‌ای لازم است مضمون‌های پایه استخراج شود و نخستین مرحله، تحویل متن است. در این مرحله، نقل قول‌های مربوط به آیت‌الله خامنه‌ای مربوط به بعد فرهنگی شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی استخراج می‌شود. این مضامین در کدهایی سازماندهی می‌شوند

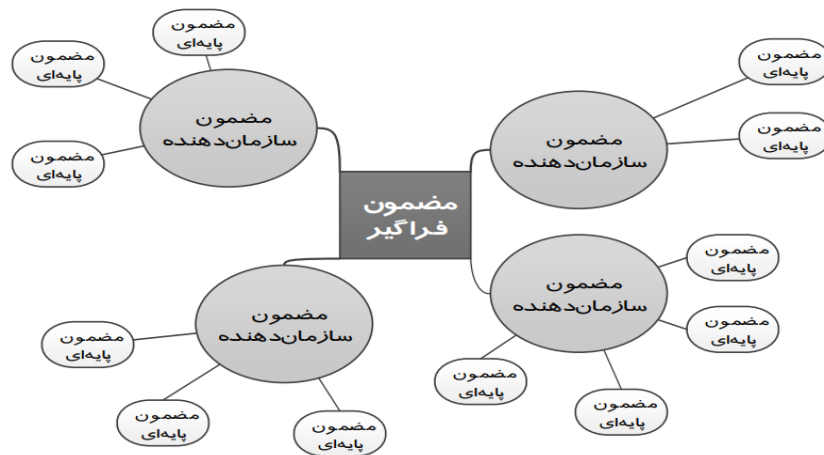
که با عنوان مضامین پایه‌ای شناخته می‌شوند. این مضامین برای شکل‌گیری مضامین فراگیر لازم هستند و اگر روند استخراج کدها و مضامین عام به خوبی انجام نشود، بستر استخراج مضامین فراگیر فراهم نمی‌شود. نقل قول‌های استخراج شده از متن آثار اندیشمند مورد نظر، مطالبی را مستقیماً به ذهن متبادر می‌کند که با استخراج مضامین این نقل قول‌ها، بسترهای ورد به مرحله دوم فراهم می‌شود.

تبدیل مضامین پایه به مضامین فراگیر

در مرحله دوم تحلیل مضمون، مضامین پایه‌ای به مضامین فراگیر تبدیل می‌شوند. در این مرحله، مضمون‌های سازمان‌دهنده از مضامین استخراج شده از مرحله تحویل متن نیز انتزاع می‌شوند. اقدام اساسی در این مرحله، سازماندهی مجدد مضامین اولیه برای ارائه مضامین انتزاعی‌تر است که فرصت دستیابی به مضامین اصلی و فراگیر را فراهم می‌آورد. مضامین فراگیر نیز اصلی، مرکزی و جامع‌تر نسبت به مضامین مرحله اول می‌باشد و امکان توصیف شبکه مضامین را فراهم می‌آورد.

کشف و توصیف شبکه مضامین

بعد از استخراج مضامین پایه و فراگیر در مرحله اول و دوم تحلیل مضمون، فضای لازم برای توصیف و تشریح مضامین مربوط به مؤلفه‌ها و الزامات فرهنگی شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی در اندیشه آیت‌الله فراهم می‌شود. با بررسی مضامین استخراج شده و کد گذاری‌های لازم، شبکه مضامین تشریح و توصیف می‌شود. در انتهای این مرحله، مجموعه مضامین مندرج در جداول تحلیل مضمون (به‌صورت تحلیلی) و نمودار شاخص شبکه مضامین ارائه می‌شود.

شکل ۲: ساختار شبکه مضمونی (جلال درخشه و همکاران، ۲۰۱۵: ۵۵)

ب. متن اصلی**۱. دین و الزامات آن**

در نگاه آیت‌الله خامنه‌ای، نقش دین صرفاً در مسائل فردی و یا اجتماعی روزمره نیست؛ بلکه دین دارای ظرفیت‌های تمدن‌ساز است و لازم است این محور که هدف نهایی نیز هست مورد تحلیل قرار گیرد: «یک تحول دیگری که امام به وجود آورد، تحول در نگاه به دین بود؛ مردم، دین را فقط وسیله‌ای برای مسائل شخصی، مسائل عبادی، حداکثر احوال شخصی می‌دانستند، فقط برای همین مسئله‌ی نماز و روزه و وظایف مالی و ازدواج و طلاق؛ در همین حدود؛ دین را، وظیفه‌ی دین و مسئولیت دین و رسالت دین را محدود به این چیزها می‌دانستند. امام برای دین، رسالت نظام‌سازی و تمدن‌سازی و جامعه‌سازی و انسان‌سازی و مانند این‌ها تعریف کرد؛ مردم نگاهشان به دین به کلی متحول شد. یک تحول دیگر، تحول در نگاه به آینده بود. در آن دورانی که نهضت شروع شد و امام وارد میدان شدند، با همه‌ی شعارهایی که حالا بعضی از احزاب و بعضی و از گروه‌ها و گروهک‌ها می‌دادند، که خیلی محدود و کوچک هم بودند، در نگاه مردم آینده‌ای دیده نمی‌شد. یعنی مردم یک افق و آینده‌ای در مقابل چشم نداشتند؛ این تبدیل شد به ایجاد تمدن نوین اسلامی. یعنی شما امروز به ملت ایران نگاه کنید، این دست مبارک امام است که این حالت را به وجود آورده؛ مردم دنبال این هستند که تمدن نوین اسلامی را تشکیل بدهند و به وجود بیاورند؛ اتحاد عظیم اسلامی را به وجود بیاورند، امت اسلامی را تشکیل بدهند. نگاه عامه‌ی مردم، توده‌ی مردم این است» (سخنرانی تلویزیونی به مناسبت سی و یکمین سالگرد رحلت امام خمینی(ره)، ۲۰۲۰/۶/۳).

الزامات:

۱. ۱. گرایش توحیدی
۲. ۱. محوریت قرآن
۳. ۱. نقش آفرینی اماکن مذهبی
۴. ۱. ظهور جامعه‌ای منطبق بر اسلام
۵. ۱. امر به معروف و نهی از منکر
۶. ۱. تقوا و پرهیزکاری
۱. تحویل متن و استخراج مضامین پایه

در این بخش، متون آیت‌الله خامنه‌ای در باب مقاومت‌سازی فرهنگی تمدن نوین اسلامی (مؤلفه‌ی دین) مورد بررسی و مضامین پایه در جدول زیر استخراج می‌شود تا بسترهای شکل‌گیری مضمون‌های سازمان‌دهنده فراهم شود.

جدول ۲: تحویل متن و استخراج مضامین پایه

ردیف	متن	استخراج مضامین پایه
۱	تمدن اسلامی می‌تواند با شاخصه‌های ایمان و علم و اخلاق و مجاهدت مداوم، اندیشه‌ی پیشرفته و اخلاق والا را به امت اسلامی و به همه‌ی بشریت هدیه دهد و نقطه‌ی رهائی از جهان‌بینی مادی و ظالمانه و اخلاق به لجن کشیده‌ای که ارکان تمدن امروزی غربند، باشد (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۱۳/۴/۲۹).	-ایمان مهم‌ترین شاخص تمدن اسلامی است. - علم یکی از ارکان تمدن اسلامی است. - اخلاق یکی از شاخص‌های تمدن اسلامی است. - ایمان و اخلاق و علم مسیر رهایی انسان از جهان‌بینی ظالمانه غرب است.
۲	اولین سخن آن است که با توکل به خداوند و اعتماد و حسن ظن به وعده‌های مؤکد نصرت الهی در قرآن و به کارگیری خرد و عزم و شجاعت، می‌توان بر همه‌ی این موانع فائق آمد و پیروزمندانه از آنها عبور کرد (بیانات در نخستین اجلاس بیداری اسلامی، ۲۰۱۱/۹/۱۷).	- توجه به وعده‌های الهی در قرآن زمینه‌ساز مقاومت و ایستادگی در برابر مشکلات است.
۳	مشکل بزرگ مسلمانان دنیا دوری از قرآن است؛ علاج هم برگشت به قرآن است (بیانات در مراسم اختتامیه مسابقات حفظ و قرائت قرآن کریم، ۲۰۰۰/۱۰/۳۰).	- مشکل اساسی جوامع اسلامی دوری از قرآن است. - راه‌کار رفع موانع در جهان اسلام رجوع به قرآن است.
۴	مشکلات هر جامعه‌ای با قرآن حل خواهد شد. با معارف قرآنی، مشکلات حل می‌شود. قرآن راه‌حل معضلات زندگی بشر را به فرزندان آدم هدیه می‌کند؛ این وعده‌ی قرآنی است و تجربه‌ی دوران اسلام هم این را نشان داده. هر چه ما به قرآن نزدیکتر شویم، هر چه عمل قرآنی در میان ما، چه در روح ما، چه در اعمال جسمانی ما، چه در فرد ما، چه در اجتماع ما بیشتر شود، به سعادت، به حل مشکلات و معضلات نزدیکتر می‌شویم (بیانات در دیدار قاریان، ۲۰۱۲/۱۰/۲۱).	- حلال مشکلات جوامع اسلامی با قرآن ممکن است. - هر چه قدر انسان با قرآن مأنوس شود می‌تواند مشکلات را مرتفع کند.
۵	داعیه ما ایجاد تمدنی است متکی به معنویت، متکی به خدا، متکی به وحی الهی، متکی به تعلیم الهی، متکی به هدایت الهی. امروز اگر یک چنین تمدنی را ملت‌های اسلامی، که بحمدالله بسیاری از ملت‌های اسلامی بیدار شده‌اند و به پا خاسته‌اند، بتوانند پایه‌گذاری کنند، بشر سعادت‌مند خواهد شد (بیانات در دیدار قاریان، ۲۰۱۲/۱۰/۲۱).	- داعیه‌ی ظهور تمدن نوین اسلامی با اتکاء بر مبانی اسلامی و قرآنی ممکن است. - سعادت بشر در گرو ظهور تمدن اسلامی است.
۶	بنابراین مسجد، هم مدرسه است، هم دانشگاه، هم مرکز تفکر و	- مسجد مرکز تفکر و عمل است.

- مسجد محل ارتباط با خدا است.	تأمل، هم مرکز تصفیه روح، هم مرکز خلوص و مرکز اتصال بنده به خداست (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۹۹۷/۱/۸).	
- مسجد پایگاه اسلام است. - مسجد پایگاه جامع حیات بشری است. - مسجد انسان ساز است. - مسجد بستری برای صیانت اجتماعی، فرهنگی، سیاسی مسلمانان است. - مسجد سنگر شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی است.	بنابراین مسجد اهمیت دارد، پایگاه است؛ هم‌چنان که معروف شده در زبان‌ها واقعاً پایگاه است. نه فقط پایگاه برای فلان مسئله‌ی اجتماعی، [بلکه] مسجد می‌تواند پایگاه همه کارهای نیک باشد؛ پایگاه خودسازی، انسان‌سازی، تعمیر دل و تعمیر دنیا و مقابله با دشمن و زمینه‌سازی برای ایجاد تمدن اسلامی و بصیرت‌افزایی افراد؛ و هَلُمَّ جَرًّا. مسجد یک چنین جایگاهی است (بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران، ۲۰۱۶/۸/۲۱).	۷
- ملت مسلمان باید جامعه‌ای را شکل دهد که منطبق بر مبانی دینی باشد. - شکل‌دهی جامعه‌ای منطبق بر مبانی دینی وظیفه و تکلیف است. - جامعه‌ای مورد تأیید اسلام است که در ابعاد مادی و معنوی پیرو باشد.	ما نمی‌خواهیم دل خودمان را به این خوش کنیم که ملت ایران در سطح بین‌المللی یا در سطح بین‌الملل اسلامی سربلند و عزیز و آبرومند است؛ این هست؛ اما ما به این اکتفا نمی‌کنیم. ما باید این توانایی را از خودمان نشان بدهیم که بتوانیم یک جامعه‌ای بسازیم که مورد رضای اسلام باشد. این کار را باید بکنیم؛ وظیفه‌ی ما این است و اتفاقاً آن نقطه‌ی اساسی‌ای که دشمنان توطئه‌گر اسلام در سطح جهان به آن توجه دارند و می‌خواهند آن انجام نگیرد، همین است. آن کشور و جامعه‌ای که مورد نظر اسلام است، باید هم از لحاظ مادی و هم از لحاظ معنوی، پیشرو باشد (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۰۶/۱۱/۱۱)	۸
- ایجاد حکومت اسلامی مصداق عینی و کامل امر به معروف و نهی از منکر است. - نگاه کلان و نگاه جزئی در مسائل مختلف باید دیده شود.	مصداق کامل و تمام امر به معروف، ایجاد جامعه و حکومت اسلامی و مصداق کامل نهی از منکر، نهی از یک جامعه طاغوتی است اما در صورت فقدان وسیع‌نگری، این حکم عظیم خداوند، در مسائل جزئی خلاصه خواهد شد (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۰۸/۱/۲).	۹
- مسیر درست اسلامی از طریق امر به معروف و نهی از منکر ممکن است. - طیف‌هایی در جامعه هستند که به دنبال فرصت جهت انحراف مبانی اسلامی هستند که این نگاه با امر به معروف و نهی از منکر عمومی خنثی می‌شود. - نقش امر به معروف و نهی از منکر در ایران اسلامی ضرورت دارد.	امر به نیکی و صلاح و نهی از بدی‌ها، مفاسد و تخلفات از نظر قرآن کریم و اسلام تضمین‌کننده خط صحیح و راه راست است. امروز هستند کسانی که اگر فرصتی بیابند با عمل و رفتار خود، ارتکاب تخلف و گناه، هتک حرمت احکام الهی، زیر سؤال بردن و ایجاد تردید نسبت به مبانی انقلاب، قصد دارند پایه‌ای از پایه‌های نظام اسلامی را مورد تهاجم قرار دهند اما در مقابل آن‌ها، توصیه و نصیحت مردمی، خط صحیح را تضمین می‌کند و بر همین اساس هر کس به اندازه وسعت وجودی و شعاع قدرت خود مسئول است و نباید در مقابل تخلفات، بدعت‌گذاری‌ها، از میان رفتن سنت‌ها و زمینه‌سازی‌هایی که	۱۰

	<p>برای تهاجم دشمن صورت می‌گیرد، بی‌تفاوت باقی بماند. نقش امر به معروف و نهی از منکر در ایران اسلامی روز به روز حیاتی‌تر می‌شود. خطاب کردن متخلف و بهره‌گرفتن از زبان در نهی او از تخلف و امر وی به معروف، یک واجب الهی است (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۹۵/۱/۹).</p>	
<p>- معنای تقوا مراقبت دائمی است. - تقوا به معنی بصیرت یافتن جهت حرکت انسان در مسیر الهی است.</p>	<p>تقوا، یعنی به‌هوش بودن و دائم مراقب خود بودن. اگر از آدم غافل ده‌ها گناه سر می‌زند و اصلاً حس نمی‌کند که گناه کرده است؛ آدم متقی، درست نقطه مقابل او است. اندک گناهی هم که می‌کند، فوراً متذکر می‌شود که گناه کرده است و به فکر جبران می‌افتد «انّ الذین اتقوا اذا مسهم طائف من الشیطان تذکروا». به مجرد این که شیطان از کنارش عبور می‌کند و باد شیطان به او می‌خورد، فوراً حس می‌کند که شیطان زده شده و دچار اشتباه و غفلت گردیده است؛ «تذکروا»: به یاد می‌افتد «فاذا هم مبصرون». چنین آدمی، چشمش باز است؛ «تقوا» یعنی مراقبت از خود برای حرکت در صراط مستقیم الهی؛ یافتن علم و معرفت و بصیرت، و بر اساس علم و معرفت و بصیرت، حرکت کردن» (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۱۱/۸/۳۱).</p>	<p>۱۱</p>
<p>- اگر تقوا حاصل شود راه‌های بسته برای انسان باز می‌شود. - تقوا یاری‌گر است.</p>	<p>تقوا، لزوم تقوا، رعایت تقوا، مخاطبش حتی وجود مقدس پیغمبر است. خدا را در نظر داشته باشیم؛ مراقب اعمال خود، رفتار خود، گفتار خود، حتی افکار و تصورات خود باشیم؛ این معنای تقواست. اگر این حاصل شد، همه‌ی راه‌های بسته گشوده خواهد شد و خدای متعال در همه‌ی مراحل، ملتی را که دارای تقواست، یاری خواهد کرد (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۱۱/۲/۴).</p>	<p>۱۲</p>

۲. تبدیل مضامین اولیه به مضامین فراگیر

در این بخش، مضامین استخراج شده پایه در بخش قبل، به مضمون‌های سازمان دهنده و فراگیر تبدیل می‌شوند و از طریق این مضامین، بسترهای کشف و توصیف مضامین مقاوم‌سازی فرهنگی تمدن نوین اسلامی (مؤلفه‌ی دین) فراهم می‌شود.

جدول ۳: تبدیل مضامین پایه به مضامین سازمان دهنده

ردیف	مضامین پایه	مضامین سازمان دهنده
۱	<ul style="list-style-type: none"> - ایمان مهم‌ترین شاخص تمدن اسلامی است. - علم یکی از ارکان تمدن اسلامی است. - اخلاق یکی از شاخص‌های تمدن اسلامی است. 	توحیدگرایی
۲	<ul style="list-style-type: none"> - ایمان و اخلاق و علم مسیر رهایی انسان از جهان‌بینی ظالمانه غرب است. - توجه به وعده‌های الهی در قرآن زمینه‌ساز مقاومت و ایستادگی در برابر مشکلات است. 	محوریت قرآن
۳	<ul style="list-style-type: none"> - مشکل جوامع اسلامی دوری از قرآن است - راه‌کار رفع موانع در جهان اسلام رجوع به قرآن است. 	محوریت قرآن
۴	<ul style="list-style-type: none"> - حلال مشکلات جوامع اسلامی با قرآن ممکن است - هر چه قدر انسان با قرآن مانوس شود می‌تواند مشکلات را مرتفع کند. 	محوریت قرآن
۵	<ul style="list-style-type: none"> - داعیه‌ی ظهور تمدن نوین اسلامی با اتکا بر مبانی اسلامی و قرآنی ممکن است. - سعادت بشر در گرو ظهور تمدن اسلامی است. 	محوریت قرآن
۶	<ul style="list-style-type: none"> - مسجد مرکز تفکر و عمل است. - مسجد محل ارتباط با خدا است. 	نقش آفرینی اماکن مذهبی
۷	<ul style="list-style-type: none"> - مسجد پایگاه اسلام است. - مسجد پایگاه جامع حیات بشری است. - مسجد انسان ساز است. - مسجد زمینه برای صیانت اجتماعی، فرهنگی، سیاسی مسلمانان است. - مسجد سنگر شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی است. 	نقش آفرینی اماکن مذهبی
۸	<ul style="list-style-type: none"> - ملت مسلمان باید جامعه‌ای را شکل دهد که منطبق بر مبانی دینی باشد. - شکل‌دهی جامعه‌ای منطبق بر مبانی دینی وظیفه و تکلیف است. - جامعه‌ای مورد تأیید اسلام است که در ابعاد مادی و معنوی پیرو باشد. 	ظهور جامعه‌ای منطبق بر اسلام
۹	<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد حکومت اسلامی مصداق عینی و کامل امر به معروف و نهی از منکر است. - نگاه کلان و نگاه جزئی در مسائل مختلف باید دیده شود. 	امر به معروف و نهی از منکر
۱۰	<ul style="list-style-type: none"> - مسیر درست اسلامی از طریق امر به معروف و نهی از منکر ممکن است. - طیف‌هایی در جامعه هستند که به دنبال فرصت جهت انحراف مبانی اسلامی هستند که این نگاه با امر به معروف و نهی از منکر عمومی خنثی می‌شود. - نقش امر به معروف و نهی از منکر در ایران اسلامی ضرورت دارد. 	امر به معروف و نهی از منکر
۱۱	<ul style="list-style-type: none"> - معنای تقوا مراقبت دائمی است. - تقوا به معنی بصیرت یافتن جهت حرکت انسان در مسیر الهی است. 	تقوا
۱۲	<ul style="list-style-type: none"> - اگر تقوا حاصل شود راه‌های بسته برای انسان باز می‌شود. - تقوا یاری‌گر است. 	تقوا

۳. جدول نهایی تبدیل مضامین سازمان دهنده به مضامین فراگیر

جدول ۴: تبدیل مضامین سازمان دهنده به مضامین فراگیر

ردیف	مضامین سازمان دهنده	مضامین فراگیر
۱	توحیدگرایی	مقاوم‌سازی فرهنگی (مؤلفه‌ی دین)
۲	محوریت قرآن	
۳	نقش‌آفرینی اماکن مذهبی	
۴	ظهور جامعه‌ای منطبق بر اسلام	
۵	امر به معروف و نهی از منکر	
۶	تقوا	

۲. اخلاق؛ ارکان و الزامات آن

اخلاق یکی دیگر از مهم‌ترین شاخص‌های بارز تمدن نوین اسلامی در اندیشه مقام معظم رهبری است (اکبری و رضایی، ۲۰۱۵: ۹۶). ایشان در رابطه با اخلاق و مفهوم آن می‌فرمایند: «اخلاق آن هوای لطیفی است که در جامعه بشری اگر وجود داشت، انسان‌ها می‌توانند با تنفس او زندگی سالمی داشته باشند». اخلاق که از دیدگاه ایشان مهندسی و مدیریت لایه‌ی دوم وجود آدمی را بر عهده دارد، عبارت است از هوای لطیف، یعنی انسان‌ها به همان مقدار به اخلاق نیاز دارند که به هوا، نه به آب و نه به غذا» (بیانات در عید سعید مبعث، ۲۰۰۹/۷/۲۰).

اخلاق یکی از مهم‌ترین محورها و پایه‌ها برای رسیدن به تمدن‌سازی مطلوب است، زمانی که اخلاق در فرآیند تمدن‌سازی حاکم باشد، انسان درون این فرآیند اخلاقی بوده و متناسب با این امر زندگی انسان نیز اخلاقی می‌شود. اسلام به دنبال اخلاق است، پیامبر اکرم(ص) در حدیثی می‌فرمایند: «إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ؛ به راستی که من مبعوث شدم تا شرافت‌های اخلاقی را کامل و تمام کنم». یعنی بعثت پیامبر برای این بود که اخلاق را در انسان به اعلاء درجه برساند و به عبارتی دیگر انسان به اخلاقیات آرایش پیدا کند؛ وقتی محور وجودی انسان اخلاق باشد و مبانی فکری و عملی‌اش بر اساس اخلاقیات باشد؛ در صورتی که با این رویه به تمدن‌سازی روی بیاورد تمدنی اخلاقی را شکل خواهد داد. در تمدن‌سازی اسلامی، اخلاق باید در اولویت اول قرار بگیرد و مسائل دیگر بر اساس این محور در تمدن‌سازی چیدمان شوند، اگر غیر از این باشد تمدنی ظهور نخواهد یافت و اگر هم حاصل گردد نمونه‌ای همچون تمدن تک بعدی غرب خواهد بود. در مبانی فکری غرب، محوری که مظلوم واقع شده و آثار این مظلومیت در فرآیند زندگی مردم آن نمایان است، معنویت است، به عبارتی یکی از نقطه ضعف‌های اصلی و پایه‌ای تمدن غرب کناره‌گیری از معنویت در زندگی اجتماعی است.

تمدن نوین اسلامی، اساس تصمیمات جامعه دینی را بر پایه نهادینه سازی اخلاق اسلامی مطابق با نیازهای توسعه در جامعه دینی، تقویت اصول و هنجارهای جهان‌شمول و ارتقای جایگاه اخلاق و معنویت‌گرایی قرار می‌دهد. به‌علاوه، تبیین جهان‌شمولی ارزش‌های معنوی اسلام می‌تواند فرصتی جدید برای ارائه چشم‌اندازی اخلاقی به جامعه جهانی از سوی تمدن نوین اسلامی به شمار آید. البته اخلاق مداری علاوه بر احترام به کرامت انسانی، توجه به سرشت معنوی بشر، کمال‌جویی و آرمان‌طلبی بر لحظه‌شناسی و موقعیت‌سنجی نیز استوار است، بدین معنا که در موضع‌گیری‌ها و رفتارهای اخلاق مدار، صلاح و مصلحت جامعه اسلامی نیز مد نظر قرار می‌گیرد.

مقام معظم رهبری، معنویت و اخلاق را عاملی می‌داند که یک روز اسلام را از یک جمع محدود غریب، به یک تمدن عظیم جهانی تبدیل کرد و این تمدن، قرن‌ها دنیا را اداره کرد و امروز نیز دنیا، مدیون تمدن اسلامی است. به اعتقاد ایشان توجه به خدا و توجه به معنویت، باعث تکوین چنین تمدنی گردید، در غیر این صورت چنین تمدن ماندگاری، با انگیزه‌ها و تلاش‌های مادی به وجود نمی‌آمد: «اسلام، عقلانیت و معنویت و عدالت را همراه یکدیگر به ملت‌ها هدیه می‌دهد و تعالیم پروردگار بر اسلام عقلانیت و تفکر و تدبیر، اسلام توکل بر خدا، اسلام جهاد و اسلام کار و اقدام، تأکید می‌نماید» (بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در اجلاس جهانی جوانان و بیداری اسلامی، ۲۰۱۲/۱/۳۰).

سعادت دنیوی و اخروی بشر زمانی امکان عملیاتی شدن دارد که انسان بر محور اخلاق قرار گیرد و زندگی را بر اساس اخلاقیات انسانی پایه‌ریزی کند؛ اگر چنین اقدام شود تمدنی شکل می‌گیرد که دنیا و آخرت انسان را تأمین می‌کند «اگر ملت‌های اسلامی بتوانند تمدن مبتنی بر وحی الهی و معنویت و اخلاق را پایه‌گذاری کنند، بشر سعادت‌مند خواهد شد» (بیانات در محفل انس با قرآن، ۲۰۱۲/۷/۲۱).

الزامات:

۱. ۲. خلوص عمل

۲. ۲. تلاش جهادی

۳. ۲. مسئولیت‌پذیری

۱. تحویل متن و استخراج مضامین پایه

در این بخش، متون آیت‌الله خامنه‌ای در باب مقاومت‌سازی فرهنگی تمدن نوین اسلامی (مؤلفه‌ی اخلاق) مورد بررسی و مضامین پایه در جدول زیر استخراج می‌شود تا بسترهای شکل‌گیری مضمون‌های سازمان دهنده فراهم شود.

جدول ۵: تحویل متن و استخراج مضامین پایه

ردیف	متن	استخراج مضامین پایه
۱	<p>اسلام یک درس را به مسلمین تعلیم کرد و آن درس هر روز که در بین مسلمین باشد، نتیجه‌اش درخشش و تألؤ و علو معنوی و مادی است. آن درس درس مجاهدتِ خالصانه و مخلصانه است. هر جا که مجاهدتِ خالصانه و مخلصانه باشد، نتیجه‌اش درخشش و تألؤ خواهد بود. منتها مجاهدتِ خالصانه و مخلصانه، ممکن است برای خدا انجام گیرد، ممکن هم هست برای غیر خدا انجام گیرد. اگر برای خدا انجام گرفت، همیشگی، ماندگار و زایل‌ناشدنی است؛ اما اگر برای غیر خدا انجام گرفت، ماندگار نیست. ممکن است یکی عاشق کسی باشد؛ خالص و مخلص برای او حرکتی را انجام دهد. یا عاشق میهن خود باشد؛ خالص و مخلص برای میهنش حرکتی را انجام دهد. این‌ها ماندگار نیست و تا وقتی است که این هیجان و احساس در او باشد. به مجرد این که احساس او یک ذره سرد شد، چشمش باز می‌شود و به خود می‌گوید که آیا من بروم بمیرم تا فلان کس بخورد گردنش کلفت شود؟! اما اگر برای خدا باشد، این طور نیست. هر قدر دقتِ عقلانی انسان بیشتر شد، مجاهدتش بیشتر خواهد شد. برای این که می‌داند «ما عندکم ینفد و ما عند الله باق»؛ آنچه برای خدا دادیم می‌ماند (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۹۹۴/۹/۲۰).</p>	<p>استخراج مضامین پایه</p> <p>– یکی از درس‌های اسلام برای حیات مسلمین مجاهدتِ خالصانه و مخلصانه است.</p> <p>– مجاهدت باید در راه الله باشد.</p> <p>– مجاهدت در راه خدا پایدار و ماندگار است.</p>
۲	<p>به هیچ فردی، به هیچ ملتی و به هیچ جمعیتی، از خزانه‌ی غیبی الهی هیچ چیز نمی‌دهند، مگر با تلاش و کوشش. ملت‌های تنبل و بی‌حال، از افتخارات ملی نصیبی نخواهند برد. مجموعه‌های بی‌همت و بی‌کاره، به خدمات و به شایستگی‌های بزرگ دست نخواهند یافت. افرادی که نخواهند تلاش کنند و زحمت بکشند، در بازار معنویّت و در سودای عشق و ایمان و تقوا و فضایل معنوی، چیزی گیرشان نخواهد آمد: «لیس للانسان الا ما سعی». هم در دنیای مادی این‌طور است؛ یعنی ملت‌هایی که کار کنند، فکر کنند، ابتکار کنند، سختی‌ها را تحمل کنند، به امکانات مادی و رفاه و پیشرفت خواهند رسید، و هم در میدان معنویّت این‌گونه است: ملت‌هایی که تلاش کنند، مجاهدت کنند، ایثار کنند و از کار و فداکاری ترسند، خدای متعال به آنها همه چیز خواهد داد (بهمنی، ۲۰۱۴، ۲۱۲).</p>	<p>– نیل انسان به اهداف و مادیات و معنویات در سایه ی جهاد و تلاش است.</p> <p>– افرادی که تلاش نکنند از معنویّت و تقوا چیزی حاصل‌شان نخواهد شد.</p> <p>– ملت‌هایی به اهداف خود می‌رسند که تلاش کنند.</p> <p>– سود خدا برای کسانی است که مجاهدت و تلاش کنند.</p>
۳	<p>جهاد مداوم، نیاز همه است. همه‌ی پیشرفت‌ها، همه‌ی تمدن‌سازی‌ها، به برکت مجاهدتِ دائم شده است. مجاهدتِ دائم هم هم‌اشار به معنای رنج کشیدن نیست. جهاد، شوق‌آفرین است.</p>	<p>– مداومت در جهاد نیاز هر جامعه‌ای است.</p> <p>– ظهور تمدن نیازمند مجاهدتِ دائم است.</p>

<p>است. - هر نوع تنبلی در این زمینه باعث انزوای جامعه می‌گردد.</p>	<p>جهاد، شادی و نشاط‌آفرین است. امروز که نیاز به این جهاد داریم، کسی بیاید به تنبلی و کسالت و انزوا و بیکاری و بیکارگی دعوت کند، این‌ها می‌شود کفران نعمت الهی؛ «ألم تر الی الذین بدّلوا نعمت اللّٰه کفرا و احلّوا قومهم دار البوار»؛ این نباید بشود (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۱۳/۵/۱).</p>	
<p>- اسلام دارای ظرفیت لازم جهت نیل انسان به سعادت حقیقی است. - مجاهدت در کنار عقلانیت و عزت از پایه‌های اصلی جامعه است.</p>	<p>اسلام این توانایی را داشت و دارد که بشریت را به سعادت برساند، به کمال برساند و از لحاظ مادی و معنوی او را رشد دهد. این پایه‌هایی که پیغمبر گذاشتند - پایه ایمان، پایه عقلانیت، پایه مجاهدت، پایه عزت - پایه‌های اصلی جامعه است (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۱۱/۶/۳۰).</p>	۴
<p>- در راه بعد نرم‌افزاری تمدن نوین اسلامی گروه‌های مختلفی چون حوزه، نخبگان، دانشگاهیان تکلیف و وظیفه دارند.</p>	<p>نخبگان موظفند، حوزه موظف است، دانشگاه موظف است، رسانه‌ها موظفند، تربیون‌دارها موظفند؛ مدیران بسیاری از دستگاه‌ها، به خصوص دستگاه‌هایی که با فرهنگ و تربیت و تعلیم سر و کار دارند، موظفند؛ کسانی که برای دانشگاه‌ها یا برای مدارس برنامه‌ریزی آموزشی می‌کنند، در این زمینه موظفند؛ کسانی که سرفصل‌های آموزشی را برای کتاب‌های درسی تعیین می‌کنند، موظفند. این‌ها همه یک وظیفه‌ای است بر دوش همه. باید ما همگی به خودمان نهیب بزنیم. در این زمینه باید کار کنیم، حرکت کنیم (بیانات در دیدار جوانان استان خراسان شمالی، ۲۰۱۲/۱۰/۴).</p>	۵
<p>- بسیجی کسی است که در عرصه‌های مختلف احساس مسئولیت کند و به دنبال سود رسانی به فرد فرد جامعه باشد.</p>	<p>یک سیاستمدار بسیجی، یک نظامی بسیجی، یک دانشجوی بسیجی، یک روحانی بسیجی، یک کشاورز بسیجی، یک کارگر بسیجی، یک محقق و دانشمند بسیجی، یک استاد بسیجی، آن کسی است که مقدرات و امکان خود را در راه هدف‌های عظیم این ملت به میدان می‌آورد؛ خود را سهمیم می‌کند؛ خود را مسئول می‌داند و مایل نیست کنار بنشیند تا دیگران تلاش کنند، او هم نگاه کند؛ یا آن جایی که سودمند است، سودش را ببرد؛ این جور انسان هم داریم؛ بسیجی آن است که این گونه نیست (بیانات رهبری، ۲۰۰۵/۱۱/۲۸).</p>	۶
<p>- بسیج یک فرهنگ است. - بسیج در همه‌ی عرصه‌های حیات جامعه پیش رو است که یکی از این عرصه‌های می‌تواند تمدن نوین اسلامی باشد.</p>	<p>بسیجی یک فرهنگ است و اگر بخواهیم این فرهنگ را در یک جمله تعریف کنیم، باید بگوییم پیشرو بودن در همه‌ی عرصه‌های اساسی زندگی (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۰۵/۵/۲۶).</p>	۷

۲. تبدیل مضامین اولیه به مضامین سازمان دهنده
در این بخش، مضامین استخراج شده پایه در بخش قبل، به مضمون‌های سازمان‌دهنده تبدیل می‌شوند و از طریق این مضامین، بسترهای کشف و توصیف مضامین مقاوم سازی فرهنگی تمدن نوین اسلامی (مؤلفه‌ی اخلاق) فراهم می‌شود.

جدول ۶: تبدیل مضامین پایه به مضامین سازمان دهنده

ردیف	مضامین پایه	مضامین سازمان دهنده
۱	<ul style="list-style-type: none"> - یکی از درس‌های اسلام برای حیات مسلمین مجاهدت خالصانه و مخلصانه است. - مجاهدت باید در راه الله باشد. - مجاهدت در راه خدا پایدار و ماندگار است. 	خلوص عمل
۲	<ul style="list-style-type: none"> - نیل انسان به اهداف و مادیات و معنویات در سایه جهاد و تلاش است. - افرادی که تلاش نکنند از معنویت و تقوا چیزی حاصل‌شان نخواهد شد. - ملت‌هایی به اهداف خود می‌رسند که تلاش کنند. - سود خدا برای کسانی است که مجاهدت و تلاش کنند. 	تلاش جهادی
۳	<ul style="list-style-type: none"> - مدامت در جهاد نیاز هر جامعه‌ای است. - ظهور تمدن نیازمند مجاهدت دائم است. - هر نوع تنبلی در این زمینه باعث انزوای جامعه می‌گردد. 	تلاش جهادی
۴	<ul style="list-style-type: none"> - اسلام دارای ظرفیت لازم جهت نیل انسان به سعادت حقیقی است. - مجاهدت در کنار عقلانیت و عزت از پایه‌های اصلی جامعه است. 	تلاش جهادی
۵	<ul style="list-style-type: none"> - در راه بعد نرم‌افزاری تمدن نوین اسلامی گروه‌های مختلفی چون حوزه، نخبگان، دانشگاهیان تکلیف و وظیفه دارند. - بسیجی کسی است که در عرصه‌های مختلف احساس مسئولیت کند و به دنبال سود رسانی به فرد فرد جامعه باشد. 	مسئولیت‌پذیری
۶	<ul style="list-style-type: none"> - بسیج یک فرهنگ است. - بسیج در همه‌ی عرصه‌های حیات جامعه پیش‌رو بوده که یکی از این عرصه‌ها می‌تواند تمدن نوین اسلامی باشد. 	تلاش بسیج‌وار

۳: جدول نهایی تبدیل مضامین سازمان دهنده به مضامین فراگیر

جدول ۷: تبدیل مضامین سازمان دهنده به مضامین فراگیر

ردیف	مضامین سازمان دهنده	مضامین فراگیر
۱	خلوص عمل	مقاوم‌سازی فرهنگی (مؤلفه‌ی اخلاق)
۲	تلاش جهادی	
۳	مسئولیت‌پذیری	
۴	تلاش بسیج‌وار	

۳. عقلانیت

الزامات:

۳.۱. تجلی خودباوری

۳.۲. جامع‌نگری

۳.۳. گذار از تحجر

۳.۴. اجتناب از تقلید

۳.۵. اهتمام به جوانان

۱. تحویل متن و استخراج مضامین پایه

در این بخش، متون آیت‌الله خامنه‌ای در باب مقاومت سازی فرهنگی تمدن نوین اسلامی (مؤلفه‌ی عقلانیت) مورد بررسی و مضامین پایه در جدول زیر استخراج می‌شود تا بسترهای شکل‌گیری مضمون‌های سازمان دهنده فراهم شود.

جدول ۸: تحویل متن و استخراج مضامین پایه

ردیف	متن	استخراج مضامین پایه
۱	آن کسانی که سعی کردند اسلام را از مسائل اجتماعی و از مسائل سیاسی برکنار بدارند و آن را منحصر کنند به مسائل شخصی و مسائل خصوصی زندگی افراد و در واقع نگاه سکولار به اسلام داشته جوابشان مسئله‌ی غدیر است (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۱۴/۱۰/۱۳).	- مسئله‌ی غدیر پاسخی قاطع در برابر منادیان سکولاریسم و عرفی شدن نظام سیاسی است.
۲	سال‌های گذشته در برخی مطبوعات کشور، بعضی افراد مدعی فهم و دانش، علیه دین، علیه مبانی اسلامی افاداتی {مطالبی} می‌نوشتند؛ این‌ها هم در مردم اثری نکرد. این را توجه داشته باشید؛ دشمنان دو نکته‌ی اساسی را در باب دین دارند دنبال می‌کنند؛ چون دیده‌اند که این دو نقطه در زندگی مردم چقدر تأثیرگذار است: یکی مسئله‌ی اسلام منهای روحانیت است؛ چون دیده‌اند که روحانیت در جامعه‌ی ایرانی چه تأثیر شگرفی را به وجود آورد و بر حرکت مردم گذاشت. البته از قبل از انقلاب هم این زمزمه‌ها را می‌کردند. حضور روحانیون در انقلاب و پیشروی آنها در انقلاب، موقتاً این معنا را از صحنه خارج کرد؛ اما باز شروع کردند. یکی هم اسلام منهای سیاست است، جدائی دین از سیاست است. این‌ها از جمله‌ی چیزهایی است که امروز دارند با اصرار فراوان در مطبوعات، در نوشته‌جات، در وسائل اینترنتی ترویج می‌کنند. مسئله برای آنها اهمیت دارد. این را توجه داشته	- تلاش دشمن این است که اسلام منهای روحانیت را در جامعه ترویج دهد که حاصل آن اسلام‌زدایی از جامعه است. - حضور فعال روحانیت در عرصه‌های مختلف انقلاب اسلامی باعث عقیم ماندن اهداف سکولاری دشمن گردیده است. - از جمله اهداف دیگر نظام‌های استکباری شعار جدایی دین از سیاست و تأکید بر عدم کارآیی دین است. - لذا وظیفه و تکلیف همگانی بر حفظ دو محور فوق است.

	<p>باشیم؛ هر آن چه را که دشمن بر روی آن تکیه می‌کند و نقشه‌ی راه دشمن و طرح کلی دشمن بر روی آنها متمرکز است، او می‌تواند برای ما هم یک طرح کلی و نقشه‌ی راهی را در اختیار بگذارد. (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۱۰/۱۱/۱۸)</p>
<p>۳</p>	<p>عده‌ای در داخل کشور ما راجع به جدایی دین از سیاست قلم‌فرسایی می‌کنند. چند قرن در کشور ما جدایی دین از سیاست، یک واقعیت بوده است؛ امام آمد این ورق را برگرداند و در دنیا این فکر را فریاد کرد: «جمهوری اسلامی عملاً اثبات کرد و نشان داد که دین در صحنه‌ی زندگی انسان‌ها دخالت دارد و دین مقدس اسلام نیامده است تا انسان‌ها در کنج معبدها، فقط به عبادت مشغول شوند» (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۹۹۳/۶/۴).</p>
<p>۴</p>	<p>ما می‌توانیم حلقه‌ی انحصارات علمی و اقتصادی و سیاسی قدرت‌های سلطه‌گر را بشکنیم و امت اسلامی را پیشرو احقاق حق اکثریت ملت‌های جهان که اینک مقهور اقلیت مستکبرند، باشیم (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۱۳/۴/۲۹).</p>
<p>۵</p>	<p>بدترین مشکل یک کشور این است که تمدن و هویت خود را فراموش کند. ما باید امروز درصدد ساختن تمدن خود باشیم و باور کنیم که این ممکن است. در تبلیغات گذشته این کشور در خصوص ناتوانی ایرانی و توانایی غربی‌ها آن قدر مبالغه شده که امروز اگر کسی بگوید ما کاری کنیم که غربی‌ها به علم ما احتیاج پیدا کنند، می‌بینید که در دل‌ها یک حالت ناباوری به وجود می‌آید: مگر چنین چیزی ممکن است؟ بله؛ من عرض می‌کنم می‌شود. شما همت کنید پنجاه سال دیگر این‌طوری شود (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۰۲/۹/۲۵).</p>
<p>۶</p>	<p>ما نمی‌خواهیم دل خودمان را به این خوش کنیم که ملت ایران در سطح بین‌المللی یا در سطح بین‌الملل اسلامی سربلند و عزیز و آبرومند است؛ این هست؛ اما ما به این اکتفا نمی‌کنیم. ما باید این توانایی را از خودمان نشان بدهیم که بتوانیم یک جامعه‌ای بسازیم که مورد رضای اسلام باشد. این کار را باید بکنیم؛ وظیفه‌ی ما این است و اتفاقاً آن نقطه‌ی اساسی‌ای که دشمنان توطئه‌گر اسلام در سطح جهان به آن توجه دارند و می‌خواهند آن انجام بگیرد، همین است. آن کشور و جامعه‌ای که مورد نظر اسلام است، باید هم از لحاظ مادی و هم از لحاظ معنوی، پیشرو باشد. در چنین جامعه‌ای، معنویت و اخلاق هم باید به قدر حرکت پیش‌رونده‌ی مادی پیشرفت کند. دل‌های مردم با خدا و معنویات</p>
	<p>– امام خمینی(ره) بنای جدایی دین از سیاست را از جمهوری اسلامی برکند و تفکر تعامل دین و سیاست را در ایران جایگزین کرد.</p>
	<p>– امت اسلامی باید تلاش کنند تا انحصار علمی، اقتصادی و سیاسی را از طریق مجاهدت و خودباوری کنار بگذارند و خود مسلط بر امور شوند.</p>
	<p>– نسیان و به انزوا رفتن هویت ملی یکی از مهمترین مشکلات سر راه یک کشور است. – ساختن تمدن نیازمند باور و اراده است. – در دل باید اطمینان به خودباوری جهت ظهور تمدن شکل بگیرد.</p>
	<p>– جامعه‌ی هدفمند در مسیر اخلاق و علم جامعه‌ای است که در ابعاد مختلف معنوی و مادی پیشرو باشد. – رضایت دین اسلام بر پیشرو بودن در اهداف مادی و معنوی است.</p>

	<p>آشنا بشود. انس با خدای، انس با عالم معنا، ذکر الهی و توجه به آخرت در یک چنین جامعه‌ای بایستی رایج شود. این‌جاست که آن خصوصیت استثنایی جامعه و تمدن اسلامی، خود را نشان می‌دهد؛ ترکیب و آمیختگی دنیا و آخرت باهم (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۰۶/۱۱/۱۱).</p>	
<p>– دین اسلام اقیانوس عظیمی است که در هر دوره و زمانی مطالب مفیدی را جهت حیات بشری تحویل انسان می‌دهد.</p>	<p>خود فکر اسلامی مثل یک دریای عمیق است؛ یک اقیانوس است. هرکس که لب اقیانوس رفت، نمی‌تواند ادعا کند که اقیانوس را شناخته است. هرکس هم که نزدیک ساحل پیش رفت یا چند متری در آب در یک نقطه‌ای فرو رفت، نمی‌تواند بگوید اقیانوس را شناخته است. سیر در اقیانوس عظیم و رسیدن به اعماق آن و کشف آن کاری است که همگان باید انجام دهند؛ کاری است که در طول زمان باید انجام شود. تولید فکر در هر زمانی متناسب با نیاز آن زمان از این اقیانوس عظیم معارف ممکن است (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۱۳/۳/۴ و ۲۰۰۰/۱۰/۵).</p>	۷
<p>– راه حذف جامعه از سکولاریسم و بی‌دینی توجه به ارکان تفکر اسلامی است. – نوگرایی از ارکان تفکر اسلامی است. – عقلانیت از ارکان تفکر اسلامی است. – تفکر تحجرگرایانه تفکری غیر اسلامی است که مانع پیشروی مبانی دینی جهت رسیدن به هدف اصلی است.</p>	<p>سلفی‌گری، اگر به معنای اصول‌گرایی در کتاب و سنت و وفاداری به ارزش‌های اصیل و مبارزه با خرافات و انحرافات و احیای شریعت و نفی غرب‌زدگی باشد، همگی سلفی باشید؛ و اگر به معنای تعصب و تحجر و خشونت میان ادیان یا مذاهب اسلامی ترجمه شود، با نوگرایی و سماجت و عقلانیت – که ارکان تفکر اسلامی‌اند – سازگار نخواهد بود و خود باعث ترویج سکولاریسم و بی‌دینی خواهد شد (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۱۲/۲/۳).</p>	۸
<p>– انتخاب مکتب توحیدی مسیری جهت نیل به رشد و پیشرفت در ابعاد مادی و معنوی است. – مکتب توحیدی، تمدن دینی را شکل می‌دهد که پایه‌های مادی و معنوی دارد.</p>	<p>برخلاف این کشورهای مقلد، ملت‌هایی که در مقابل تمدن غرب، مکتب توحید را انتخاب می‌کنند هم به پیشرفت حقیقی و همه جانبه دست می‌یابند و هم تمدنی عمیق و ریشه‌دار می‌سازند که فکر و فرهنگ آنها را در جهان گسترش می‌دهد (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۱۲/۱۰/۱۴).</p>	۹
<p>– اگر انقلاب توسط منحرفین به انحراف نرود می‌تواند مقدمه‌ی ظهور تمدن جدید با رویکرد دینی را فراهم کند. – در مسیر شکل‌گیری تمدن بزرگ</p>	<p>خواست عمومی ملت‌هایتان بازگشت به اسلام است؛ که البته به مفهوم «بازگشت به گذشته» نیست. اگر انقلاب‌ها به اذن الله واقعی بمانند و ادامه یابند و دچار توطئه یا استحاله نگردند، مسئله‌ی اصلی شما، چگونگی نظام‌سازی، قانون‌نویسی و مدیریت کشور و انقلاب‌ها خواهد بود؛ این همان مسئله‌ی مهم</p>	۱۰

<p>باید به داشته‌ها اکتفا کرد و از تقلید صرف اجتناب کرد. - انقلاب اسلامی از مقدمات تمدن جدید است. - نظام سازی از مقدمات تمدن نوین است. - دولت اسلامی از مقدمات تمدن جدید است. - جامعه اسلامی از مقدمات تمدن اسلامی جدید است.</p>	<p>تمدن‌سازی اسلامی مجدد در عصر جدید است. در این جهاد بزرگ، کار اصلی شما این خواهد بود که چگونه یک تاریخ عقب‌ماندگی و استبداد و بی‌دینی و فقر و وابستگی حاکم بر کشورهای تان را در کوتاه‌ترین زمان‌ها ان‌شاءالله جبران کنید و چگونه با رویکرد اسلامی و به شیوه‌ای مردم سالارانه و رعایت عقلانیت و علم، جامعه سازی کنید و تهدیدهای داخلی و خارجی را یک به یک از سر بگذرانید؛ چگونه «آزادی و حقوق اجتماعی» منهای «لیبرالیسم» و «برابری» منهای «مارکسیسم» و «نظم» منهای «فاشیسم غرب» را نهادینه کنید؛ چگونه تقید خویش به شریعت مترقی اسلام را حفظ کنید، بی‌آنکه گرفتار جمود و تحجر شوید؛ چگونه مستقل شوید، بی‌آنکه منزوی شوید؛ چگونه پیشرفت کنید، بی‌آنکه وابسته شوید؛ چگونه مدیریت علمی کنید، بی‌آنکه سکولاریزه و محافظه‌کار شوید (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۱۲/۲/۳).</p>
<p>- محور حرکت در هر جامعه‌ای قشر جوان است. - قشر جوان در رویکردهای مختلف سیاسی و فرهنگی و اقتصادی پیشرو هستند.</p>	<p>جوان در هر جامعه و کشوری، محور حرکت است. اگر حرکت انقلابی و قیام سیاسی باشد، جوانان جلوتر از دیگران در صحنه‌اند. اگر حرکت سازندگی یا حرکت فرهنگی باشد، باز جوانان جلوتر از دیگرانند و دست آنها کارآمدتر از دست دیگران است (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۹۹۱/۱۱/۶).</p>
<p>- نیل به اهداف و آرمان‌های جمهوری اسلامی نیازمند جوان‌هایی است که دارای قدرت تفکر و تحرک و جسارت باشند. - قشر جوان در فضای رسیدن به آرمان‌ها و اهداف والای انقلاب اسلامی نقش کلیدی دارند. - رمز و راز تحقق آرمان‌ها میدان‌دهی و توجه به جوانان است.</p>	<p>عقیده من این است که اگر چنانچه نیروی جوانی، یعنی قدرت فکری و بدنی و اگر نشاط و روحیه و حالت تحرک، و همچنین جسارت، یعنی خطاشکنی‌ها، که در جوان‌ها به‌عنوان خصیصه وجود دارد، نباشد، ما به آرمان‌ها دست پیدا نخواهیم کرد. لذا جوان‌ها در زمینه‌ی دسترسی به آرمان‌ها و تحقق آرمان‌های انقلاب و آرمان‌های اسلامی، دارای مسئولیت‌های بزرگی هستند و کارآمدی بسیار بالایی هم دارند. هرکسی که در پی تحقق آرمان‌هاست، باید نقش جوان‌ها را جدی بگیرد (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۱۳/۷/۲۸).</p>
<p>- ما می‌توانیم رمز پیروزی بر موانع و مشکلات است. - جوانان دارای روحیه‌ی من می‌توانم هستند. - برپایی تمدن نوین اسلامی نیازمند ایجاد روحیه‌ی تحرک و نشاط در قشر جوان است.</p>	<p>این جوان‌های مؤمن ما که در میدان‌های مختلف - چه در میدان معنویت و عبادت و معرفت چه در میدان کار و تلاش، چه در میدان مبارزه و سیاست، چه در میدان جهاد؛ آن روزی که جهاد مورد احتیاج بود - این جور از خودشان اخلاص و شادابی نشان می‌دهند، امام زمان (سلام‌الله‌علیه) را خرسند و خوشحال می‌کنند؛ ؛ واقعیتی به نام «ما می‌توانیم» در روح جوانان کشور موج می‌زند، این امواج نشاط آفرین را تقویت کنید تا به یاری</p>

- رسیدن به قله‌های علمی نیازمند حضور فعال و نشاط آفرین جوانان است.	پروردگار رسیدن کشور به قله‌های علمی و مرجع شدن علمی ایران و برپایی تمدن نوین اسلامی، تحقق یابد (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۱۳/۱۲/۱۰).	
- هوشیاری و بیداری نخبگان کشورهای اسلامی راهی جهت عبور از تنگه‌های اختلاف و نیل به وحدت جهت رسیدن به اهداف والا است. - اختلاف مانع رسیدن جوامع اسلامی به عظمت مدنظر دین است.	ما ملت‌های مسلمان باید هوشیار باشیم. نخبگان کشورهای اسلامی باید بیدار باشند؛ خودشان را سرگرم بگو مگوهای بی‌مورد و کم‌اهمیت نکنند؛ اختلافات مذهبی، اختلافات قومی، اختلافات سلیقه‌ای و بحث‌های حاشیه‌ای را وارد نکنند. آنچه که در این منطقه دارد اتفاق می‌افتد، عظمتش بیش از این حرف‌هاست (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۱۴/۵/۱۱).	۱۴
- وحدت راه رسیدن جوامع اسلامی به سربلندی و پیشرفت و برافراشتن پرچم توحید است. - وحدت بر همه‌ی ضرورت‌ها اولویت دارد.	امت اسلامی برای سربلندی خود و برافراشتن پرچم اسلام و رهایی از مشکلات، نیازمند وحدت است و این مسئله بر همه ضرورت‌ها و اولویت‌ها ترجیح دارد (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۰۴/۵/۷).	۱۵

۲: تبدیل مضامین اولیه به مضامین سازمان دهنده

در این بخش، مضامین استخراج شده پایه در بخش قبل، به مضمون‌های سازمان دهنده تبدیل می‌شوند و از طریق این مضامین، بسترهای کشف و توصیف مضامین مقاوم سازی فرهنگی تمدن نوین اسلامی (مؤلفه‌ی عقلانیت) فراهم می‌شود.

جدول ۹: تبدیل مضامین پایه به مضامین سازمان دهنده

مضامین سازمان دهنده	مضامین پایه	ردیف
گذر از سکولاریسم	- مسئله‌ی غدیر پاسخی قاطع در برابر منادیان سکولاریسم و عرفی شدن نظام سیاسی است.	۱
گذر از سکولاریسم	- تلاش دشمن این است که اسلام منه‌ای روحانیت را در جامعه ترویج دهد که حاصل آن اسلام‌زدایی از جامعه است. - حضور فعال روحانیت در عرصه‌های مختلف انقلاب اسلامی باعث عقیم ماندن اهداف سکولاری دشمن گردیده است. - از جمله اهداف دیگر نظام‌های استکباری شعار جدایی دین از سیاست و تأکید بر عدم کارآیی دین است. - لذا وظیفه و تکلیف همگانی بر حفظ دو محور فوق است.	۲
گذر از سکولاریسم	- امام خمینی(ره) بنای جدایی دین از سیاست را از جمهوری اسلامی برکند و تفکر تعامل دین و سیاست را در ایران جایگزین کرد.	۳

تجلی خودباوری	۴	- امت اسلامی باید تلاش کنند تا انحصار علمی، اقتصادی و سیاسی را از طریق مجاهدت و خودباوری کنار بگذارند و خود مسلط بر امور شوند.
تجلی خودباوری	۵	- نسیان و به انزوا رفتن هویت ملی یکی از مهم‌ترین مشکلات سر راه یک کشور است. - ساختن تمدن نیازمند باور و اراده است. - در دل باید اطمینان به خودباوری جهت ظهور تمدن شکل بگیرد.
جامع‌نگری	۶	- جامعه‌ی هدفمند در مسیر اخلاق و علم جامعه‌ای است که در ابعاد مختلف معنوی و مادی پیشرو باشد. - رضایت دین اسلام بر پیشرو بودن در اهداف مادی و معنوی است.
دوری از تحجر	۷	- دین اسلام اقیانوس عظیمی است که در هر دوره و زمانی مطالب مفیدی را جهت حیات بشری تحویل انسان می‌دهد.
دوری از تحجر	۸	- راه حذف جامعه از سکولاریسم و بی‌دینی توجه به ارکان تفکر اسلامی است. - نوگرایی از ارکان تفکر اسلامی است. - عقلانیت از ارکان تفکر اسلامی است. - تفکر تحجرگرایانه تفکری غیر اسلامی است که مانع پیشروی میانی دینی جهت رسیدن به هدف اصلی است.
اجتناب از تقلید	۹	- انتخاب مکتب توحیدی مسیری جهت نیل به رشد و پیشرفت در ابعاد مادی و معنوی است. - مکتب توحیدی، تمدن دینی را شکل می‌دهد که پایه‌های مادی و معنوی دارد.
اجتناب از تقلید	۱۰	- اگر انقلاب توسط منحرفین به انحراف نرود می‌تواند مقدمه‌ی ظهور تمدن جدید با رویکرد دینی را فراهم کند. - در مسیر شکل‌گیری تمدن بزرگ باید به داشته‌ها اکتفا کرد و از تقلید صرف اجتناب کرد. - انقلاب اسلامی از مقدمات تمدن جدید است. - نظام سازی از مقدمات تمدن نوین است. - دولت اسلامی از مقدمات تمدن جدید است. - جامعه اسلامی از مقدمات تمدن اسلامی جدید است.
اهتمام به جوانان	۱۱	- محور حرکت در هر جامعه‌ای قشر جوان است. - قشر جوان در رویکردهای مختلف سیاسی و فرهنگی و اقتصادی پیشرو هستند.
اهتمام به جوانان	۱۲	- نیل به اهداف و آرمان‌های جمهوری اسلامی نیازمند جوان‌هایی است که دارای قدرت تفکر و تحرک و جسارت باشند.

	<p>- قشر جوان در فضای رسیدن به آرمان‌ها و اهداف والای انقلاب اسلامی نقش کلیدی دارند.</p> <p>- رمز و راز تحقق آرمان‌ها میدان‌دهی و توجه به جوانان است.</p>	
اهتمام به جوانان	<p>- ما می‌توانیم رمز پیروزی بر موانع و مشکلات است.</p> <p>- جوانان دارای روحیه‌ی من می‌توانم هستند.</p> <p>- برپایی تمدن نوین اسلامی نیازمند ایجاد روحیه‌ی تحرک و نشاط در قشر جوان است.</p> <p>- رسیدن به قله‌های علمی نیازمند حضور فعال و نشاط آفرین جوانان است.</p>	۱۳
پرهیز از اختلافات قومی بین مسلمانان	<p>- هوشیاری و بیداری نخبگان کشورهای اسلامی راهی جهت عبور از تنگه‌های اختلاف و نیل به وحدت جهت رسیدن به اهداف والا است.</p> <p>- اختلاف مانع رسیدن جوامع اسلامی به عظمت مدنظر دین است.</p>	۱۴
پرهیز از اختلافات قومی بین مسلمانان	<p>- وحدت راه رسیدن جوامع اسلامی به سربلندی و پیشرفت و برافراشتن پرچم توحید است.</p> <p>- وحدت بر همه‌ی ضرورت‌ها اولویت دارد.</p>	۱۵

۳: جدول نهایی تبدیل مضامین سازمان دهنده به مضامین فراگیر

جدول ۱۰: تبدیل مضامین سازمان دهنده به مضامین فراگیر

مضامین سازمان دهنده	مضامین فراگیر	ردیف
گذر از سکولاریسم	مقاوم سازی فرهنگی (مؤلفه‌ی عقلانیت)	۱
تجلی خودباوری		۲
جامع‌نگری		۳
دوری از تحجر		۴
اجتناب از تقلید		۵
اهتمام به جوانان		۶
پرهیز از اختلافات قومی بین مسلمانان		۷

۴: علم نافع و الزامات آن

الزامات:

۴.۱. حذف اندیشه‌های التقاطی

۴.۲. صدور احکام فقهی متناسب با نیازهای نوین بشر

۴.۳. پیشرفت همه‌جانبه

۴.۴. تربیت نیروی انسانی متخصص

۱. تحویل متن و استخراج مضامین پایه

در این بخش، متون آیت‌الله خامنه‌ای در باب مقاوم سازی فرهنگی تمدن نوین اسلامی (مؤلفه‌ی علم نافع) مورد بررسی و مضامین پایه در جدول زیر استخراج می‌شود تا بسترهای شکل‌گیری مضمون‌های سازمان دهنده فراهم شود.

جدول ۱۱: تحویل متن و استخراج مضامین پایه

ردیف	متن	استخراج مضامین پایه
۱	نظام‌سازی کار بزرگ و اصلی شما است. این کاری پیچیده و دشوار است. نگذارید الگوهای لائیک یا لیبرالیسم غربی، یا ناسیونالیسم افراطی، یا گرایش‌های چپ مارکسیستی، خود را بر شما تحمیل کند. اردوگاه شرق چپ فرو ریخت و بلوک غرب فقط با خشونت و جنگ و خدعه بر سر پا مانده و عاقبت خیری برای آن متصور نیست. گذشت زمان به زیان آنها و به سود جریان اسلام است. هدف نهائی را باید امت واحده‌ی اسلامی و ایجاد تمدن اسلامی جدید بر پایه‌ی دین و عقلانیت و علم و اخلاق، قرار داد (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۱۱/۹/۱۷).	<ul style="list-style-type: none"> - در روند نظام‌سازی باید از رویکرد اسلامی بدون التقاط با مبانی چپ و راست بهره گرفته شود. - هدف نهایی ایجاد امت واحده اسلامی و تمدن نوین اسلامی است. - ارکان تمدن نوین اسلامی دین و عقلانیت و علم و اخلاق است.
۲	روزی که در جامعه و کشور ما صد نفر، پانصد نفر، هزار نفر شخصیت روحانی مانند امام وجود داشته باشند، شما ببینید چه حرکت عظیمی در این جامعه به وجود خواهد آمد. وقتی در جامعه ما صدها نفر شخصیت دارای دانش دین و مسلط بر منطق و استدلال دینی در فلسفه و کلام و فلسفه جدید و محاجه با شبهه افکنان وجود داشته باشند، ببینید چه اتفاق عظیمی در جامعه می‌افتد. وقتی به وسیله همین مجموعه، هزاران کتاب، مجله و مقاله‌های علمی در سطح دنیا با زبان‌های مختلف منتشر شود، شما ببینید چه خورشید فروزانی از این نقطه عالم بر همه فضای فکری جهان بشری پرتو خواهد افکند. تحقق همه این امور میسر است (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۸۵/۳/۲۲).	<ul style="list-style-type: none"> - ظهور شخصیت‌های علمی و دینی مانند امام باعث ایجاد حرکت‌های نوین در جامعه اسلامی می‌گردد.
۳	و این ملت، یک ملت زنده است. نشانه‌ی زنده بودن هم پیشرفت کردن در میدان‌های مختلف است و می‌بینید که ملت ایران در طول مدت انقلاب، در میدان مختلف به سرعت پیشرفت کرده است (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۰۶/۶/۱۲).	<ul style="list-style-type: none"> - پیشرفت در میدان‌های مختلف نشانی از حیات داشتن یک ملت است. - ملت ایران بعد از تجلی انقلاب اسلامی در عرصه‌های مختلف زندگی به پیشرفت دست یافته‌اند.
۴	پیشرفت دارای ابعادی است؛ و پیشرفت در مفهوم اسلامی، با	<ul style="list-style-type: none"> - پیشرفت ابعاد مختلفی دارد.

<p>- در مبانی اسلامی منظور از پیشرفت در ابعاد مختلف آن معنا می‌دهد.</p> <p>- این نوع پیشرفت تجلی‌گر تمدن نوین اسلامی است.</p>	<p>پیشرفت یک بعدی یا دو بعدی در فرهنگ غربی متفاوت است؛ چند بعدی است (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۱۲/۱۰/۱۴).</p>	
<p>- شناسایی و رفع نیازها برای هر جامعه‌ای مهم است.</p> <p>- ابزارهایی لازم است تا نیازها رفع شود.</p> <p>- فکر و نیروی انسانی دارای ظرفیت تمدن ساز است.</p> <p>- رمز و راز تمدن سازی و سلطه بر سرنوشت خود تسلط بر علم است.</p>	<p>برای یک کشور خیلی مهم است که اولاً، نیازهای حقیقی و اساسی خودش را درست بشناسد و تصمیم بگیرد که این نیازها را برطرف کند؛ ثانیاً، ابزار برطرف کردن این نیازها را که در درجه‌ی اول، فکر و نیروی انسانی است، در اختیار داشته باشد؛ این برای یک کشور خیلی مهم و تاریخ‌ساز است؛ این تمدن ساز است. فرق کشورهایی که می‌توانند سرنوشت خود و بلکه بخشی از دنیا را به دست بگیرند، با آن کشورهایی که مثل پر کاهی در امواج سیاست‌های جهانی به این طرف و آن طرف می‌روند، در همین است. کلید اصلی هم علم و بر اثر علم، فناوری است؛ بایستی آن کشور و ملتی که تصمیم دارد سرنوشت خودش را خودش بسازد و خودش، خودش را به خوشبختی برساند، این کلید را پیدا کند (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۰۹/۱۰/۲۸).</p>	۵
<p>- قوت یک جامعه بر اساس نیروی کار ماهر و آماده‌ی به کار است.</p> <p>- عقب‌ماندگی کشور ناشی از ضعف نیروی انسانی تربیت یافته است.</p>	<p>اگر در یک کشوری نیروی انسانی کار نباشد، ضعیف و غیر ماهر باشد، یا فکر او و ذهن او دستخوش جریان‌های سیاسی گوناگون باشد، آن کشور فلج خواهد شد (بیانات مقام معظم رهبری، ۲۰۱۳/۴/۲۷).</p>	۶

۲: تبدیل مضامین اولیه به مضامین سازمان دهنده

در این بخش، مضامین استخراج شده پایه در بخش قبل، به مضمون‌های سازمان دهنده تبدیل می‌شوند و از طریق این مضامین، بسترهای کشف و توصیف مضامین مقاوم سازی فرهنگی تمدن نوین اسلامی (مؤلفه‌ی علم نافع) فراهم می‌شود.

جدول ۱۲: تبدیل مضامین پایه به مضامین سازمان دهنده

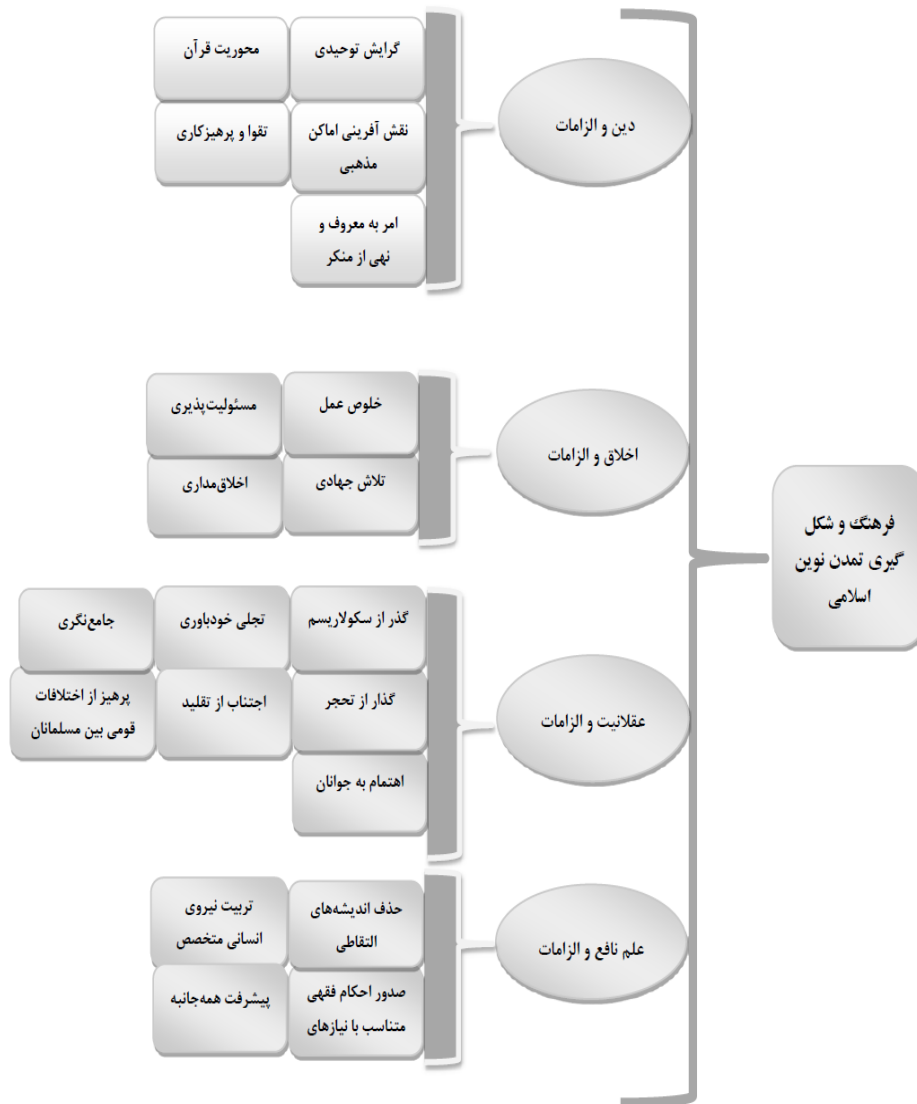
مضامین سازمان دهنده	مضامین پایه	ردیف
دوری از التقاط	<p>- در روند نظام سازی باید از رویکرد اسلامی بدون التقاط با مبانی چپ و راست بهره گرفته شود.</p> <p>- هدف نهایی ایجاد امت واحده اسلامی و تمدن نوین اسلامی است.</p> <p>- ارکان تمدن نوین اسلامی دین و عقلانیت و علم و اخلاق است.</p>	۱
صدور احکام فقهی متناسب با نیازهای نوین بشر	<p>- ظهور شخصیت‌های علمی و دینی مانند امام باعث ایجاد حرکت‌های نوین در جامعه اسلامی می‌گردد.</p>	۲

پیشرفت همه‌جانبه	<ul style="list-style-type: none"> - پیشرفت در میدان‌های مختلف نشانی از حیات داشتن یک ملت است. - ملت ایران بعد از تجلی انقلاب اسلامی در عرصه‌های مختلف زندگی به پیشرفت دست یافته‌اند. 	۳
پیشرفت همه‌جانبه	<ul style="list-style-type: none"> - پیشرفت ابعاد مختلفی دارد. - در مبانی اسلامی منظور از پیشرفت در ابعاد مختلف آن معنا می‌دهد. - این نوع پیشرفت تجلی‌گر تمدن نوین اسلامی است. 	۴
تربیت نیروی انسانی متخصص	<ul style="list-style-type: none"> - شناسایی و رفع نیازها برای هر جامعه‌ای مهم است. - ابزارهایی لازم است تا نیازها رفع شود. - فکر و نیروی انسانی دارای ظرفیت تمدن ساز است. - رمز و راز تمدن سازی و سلطه بر سرنوشت خود تسلط بر علم است. 	۵
تربیت نیروی انسانی متخصص	<ul style="list-style-type: none"> - قوت یک جامعه بر اساس نیروی کار ماهر و آماده‌ی به کار است. - عقب‌ماندگی کشور ناشی از ضعف نیروی انسانی تربیت‌یافته است. 	۶

۳: جدول نهایی تبدیل مضامین سازمان دهنده به مضامین فراگیر

جدول ۱۳: تبدیل مضامین سازمان دهنده به مضامین فراگیر

مضامین فراگیر	مضامین سازمان دهنده	ردیف
مقاوم سازی فرهنگی (مؤلفه‌ی علم نافع)	دوری از التقاط	۱
	صدور احکام فقهی متناسب با نیازهای نوین بشر	۲
	پیشرفت همه‌جانبه	۳
	تربیت نیروی انسانی متخصص	۴

نمودار ۱: شبکه‌ی مضامین راهبردهای مصونیت سازی بعد فرهنگی تمدن نوین اسلامی

نتیجه‌گیری

شکل‌گیری تمدن یکی از مهم‌ترین آرزوهای بشر در طول زندگی بوده است. تمدنی که زندگی انسان را در مسیر تعالی قرار دهد و امنیت و آسایش را برای او به ارمغان آورد. انسان بدون وجود تمدن روی پیشرفت و ثبات را نخواهد دید. دین‌های توحیدی نیز به دنبال این بودند که انسان را در مسیر تعالی و

سعادت قرار دهند و یکی از راه‌ها برای سعادت دنیوی و اخروی انسان شکل دادن به تمدن است. در اسلام یکی از اهداف ایجاد تمدن است؛ زیرا محوری که می‌تواند جوامع اسلامی را در مسیر توسعه و سعادت قرار دهد، تمدن‌سازی است. اسلام هیچ ضدیت و تقابل و تضادی با فرهنگ و تمدن ندارد، بلکه با فرهنگ و تمدن فسادآور و مبتنی بر مادیات و شهوات مخالف است و در مقابل آنها جبهه‌گیری می‌کند. اگر تقابلی در جوامع اسلامی در رابطه با تمدن شکل می‌گیرد به دلیل نقص در عملکرد جوامع اسلامی است و ارتباطی با مبانی و ارزش‌های اسلامی ندارد. به عبارتی مسلمانان به دلیل عدم توجه به مبانی اسلامی سبب می‌شوند که در نظام بین‌الملل و منطقه‌ای این‌گونه به نظر برسد که اسلام با شکل‌گیری تمدن اسلامی مخالف است در حالی که اسلام به دنبال شکل‌گیری تمدنی با محوریت ارزش‌های الهی است. دین اسلام ضمن تحولی عمیق در جامعه انسانی، تمدنی که شاخص‌های آن الهی بودن با نگرش توحیدی، اعتقاد به مقام والای انسان، تعقل‌ورزی، علم‌اندوزی، بصیرت‌افزایی، عدالت‌گستری، اصلاح‌طلبی، استقلال‌خواهی و مجموعه‌ای از اندوخته‌های مادی و معنوی برای رسیدن به کمال مطلوب را به بشریت ارائه داده است، ولی این شاخص‌ها در طول تاریخ به دلایل مختلفی ضعیف شده و در نتیجه تمدن هم دچار ضعف و ایستایی شده است. به عبارتی مسلمانان با عملکرد افراطی و یا تفریطی در مبانی اسلامی باعث شدند که تمدن شکل‌گرفته بر اساس ارزش‌های اسلامی دچار ضعف شود.

با پیروزی انقلاب اسلامی، نقطه عطفی برای ایجاد تمدن نوین اسلامی پدید آمد و با دگرگون شدن معادلات حاکم بر زندگی جمعی، فضای مناسبی برای تمدن‌سازی اسلامی فراهم شد. از این رو می‌توان گفت انقلاب اسلامی فرصتی بی‌بدیل را در اختیار متولیان معارف دینی قرارداد تا الگوی اجرایی تمدن اسلامی را طراحی و مراحل اجرایی آن را قدم به قدم دنبال کنند. تمدن نوین اسلامی بر آن است که با بهره‌گیری از دستاوردهای مفید تمدن مادی غرب، به ایجاد تمدنی نوین بپردازد که تمامی جنبه‌های تمدنی را در برداشته باشد. برای حرکت تمدن اسلامی در مسیر صحیح، آسیب‌هایی نظیر عدم پیروی از رهبری واحد، چالش‌هایی مانند فرهنگ تهاجمی غربی و اختلاف‌افکنی در میان مسلمانان و موانعی چون مشکلات اقتصادی جوامع مسلمان و عدم توجه به عقلانیت دینی و امثال این‌ها وجود دارد که باید در مرحله‌ی اول آسیب‌شناسی شوند. مهم‌ترین مرحله آسیب‌شناسی است، در واقع، زمانی می‌توان از تمدن اسلامی صیانت کرد و مراحل شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی را مهیا کرد که آسیب‌های پیش روی شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی را شناسایی کرد. مقام معظم رهبری پنج مرحله را برای شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی مطرح کردند و در این پژوهش از این پنج مرحله به‌عنوان زنجیره یا مدل شکل‌گیری تمدن سازی نوین اسلامی یاد شده است. از منظر حضرت آیت‌الله خامنه‌ای برای شکل‌گیری تمدن سازی نوین اسلامی پنج مرحله باید طی شود که مرحله‌ی اول آن انقلاب اسلامی است و مرحله‌ی دوم جمهوری اسلامی که هر دو محقق شده است و سه مرحله‌ی دولت اسلامی و جامعه‌ی اسلامی و در نهایت تمدن سازی نوین اسلامی محقق نشده‌اند. برای این که از مرحله‌ی جمهوری اسلامی گذر کنیم و وارد مراحل

بعدی شویم نیاز به این است که مسیر را مهیا کنیم و مسیر زمان مهیا می‌شود که آسیب‌ها را بشناسیم و بعد به صیانت از آنها بپردازیم.

با توجه به مسائلی که ذکر گردید برای شکل‌گیری تمدنی مطلوب، توجه به ارزش‌ها و محورهای الهی ضرورت دارد. برای این که تمدن شکل گرفته در جهان اسلام شبیه به تمدن غربی تک بعدی نباشد، باید ارزش‌های معنوی اسلامی را در آن دخالت داد و تمدن اسلامی منطبق بر ارزش‌های اسلامی شکل بگیرد. برای شکل‌گیری چنین تمدنی باید نظام‌های فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، نظامی، اجتماعی آسیب‌شناسی شده و تقویت گردند.

در پژوهش حاضر تلاش شد تا با بهره‌گیری از روش تحلیل مضمون، تا راهبردهای مقاوم‌سازی بعد فرهنگی شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی با استفاده از رویکردهای تحلیل مضمون تبیین شود، که در ابتدای امر نقل قول در قالب جدول قرار داده شد و در ادامه تلاش شد مضامین پایه از درون متن اصلی استنباط شود و در ادامه روند کار به این صورت بود که از مضامین پایه استخراج‌شده، مضامین فراگیر که همان مؤلفه‌های شکل‌دهنده است به دست بیایید و در انتهای کار شبکه‌ی مضامین ترسیم شد که سازمان دهنده‌ی مباحث و استنباط‌های پایه‌ای است.

References

- *The Holy Quran*
- Akbari, Morteza; Rezaei, Fereydoun (2015), “An Analysis of the Characteristics of the New Islamic Civilization in the Thought of the Supreme Leader”, *Bi-Quarterly Journal of the Iranian Islamic Progress Model*, Vol. 3, No. 5, Consecutive 5. (In Persian)
- Bahmani, Mohammad Reza (2014), “New Islamic Civilization in the Thought of Ayatollah Khamenei (What and How the Civilization of the Islamic Republic of Iran Evolved)”, *Journal of Critique and Opinion*, No. 74. (In Persian)
- Bahmani, Mohammad Reza (2014), “What is the new Islamic civilization in the thought of Ayatollah Khamenei and how the civilization of the Islamic Republic of Iran evolved”, *Scientific and Research Quarterly of Philosophy and Theology*, Vol.19, No. 2. (In Persian)
- Bakhtazmayeh Bonab, Mohammad; Montazer Khorasan, Hojjat (2017), “Study of content analysis in research with a qualitative approach”, the third international conference on industrial management and engineering. (In Persian)
- Dara, Jalil; Ghorbani, Saeed (1398), “Recognizing the role of cultural components of the Islamic government in the formation of a new Islamic civilization from the perspective of Ayatollah Khamenei”, *Journal of the Islamic Revolution*, Vol. 9, No. 31. (In Persian)

- Derakhsheh, Jalal & et al. (2015), "Thematic analysis of trust in Ayatollah Khamenei's thought", *Quarterly Journal of Contemporary Political Studies*, Vol. 6, Autumn, No. 17: 53. (In Persian)
- Eshkvari, Mohammad Jafar; Mousavi, Sepideh Zahra (2015), "Factors and contexts of revival of Islamic civilization in the speech of the Supreme Leader of the Islamic Revolution", *Conference on New Islamic Civilization*, Shahed University. (In Persian)
- Information base of the Office for the Preservation and Publication of the Works of the Grand Ayatollah Seyyed Ali Khamenei, Cultural Research Institute of the Islamic Revolution. (In Persian)
- Kamali, Yahya (2018), "Methodology of content analysis and its application in public policy studies", *Quarterly Journal of Public Policy*, Vol. 4, Summer, No. 2 :189. (In Persian)
- Linton, Ralph (1958), *The Course of Civilization*, Translator: Parviz Marzban, Tehran: Taban. (In Persian)
- Mirahmadi, Mansour (2011), *Shiite intellectual foundations in Islamic civilization*, University of Isfahan Press. (In Persian)
- Rajabi Davani, Hossein; Khazaei, Ali (2015), "Modern Islamic Civilization as a Component Affecting the Strength of the Internal Construction of the Islamic Republic of Iran", *Conference on Modern Islamic Civilization*, Shahed University, Tehran. (In Persian)
- Twain B., Arnold J. (2014), *A Study of the History of Civilization*, Translated by: Mohammad Hossein Aria, Scientific and Cultural Publications. (In Persian)